

ПИСМА ЦРНОГОРСКИХ И БРДСКИХ ГЛАВАРА МЛЕЧАНИМА ИЗМЕЂУ КАНДИЈСКОГ И МОРЕЈСКОГ РАТА

Друга половина XVII вијека историје Црне Горе, Брда и Херцеговине испуњена је ратовима Венеције и Турске. За пола вијека било је само петнаест година мира. Сама та чињеница утицала је на истраживаче да посвете највећу пажњу држању црногорских, брдских и херцеговачких племена у вријеме кандијског и морејског рата. Недостатак извора био је један од главних разлога дјелимичног или слабог познавања овог кратког периода историје Црне Горе, Брда и Херцеговине.

Кандијски рат испраћен је са разочарањем због изневјерених надања. Мир је дочекан са радошћу, али нико није вјеровало у његову трајност. Завршетком рата доиста није наступио жељени мир. Рат у којем су учествовале цијеле генерације уздрмао је турску власт на широком подручју. Повратак на стари однос између покороног народа и Турака није био могућ. Зато се послје рата народ и даље одупире Турцима или бјежи преко границе, највише на млетачку територију. Послје рата Црна Гора је остала под турском врховном влашћу. Мировним уговором Грбљани, тешко разочарани, морали су да се врате под турску власт.

Тако је овај период између два рата био испуњен честим сукобима Црногораца, Брђана и Херцеговаца са Турцима. И са Млечанима је било ситнијих сукоба. Ипак, за сва црногорска, брдска и херцеговачка племена Венеција је била велика нада. Млетачко-црногорско трвење није могло озбиљније утицати на њихово традиционално пријатељство и савезништво провјерено у толиким ратовима.

Приликом кратког истраживања у лјето 1967. године у Хисторијском архиву у Задру пронашао сам велики број оригиналних писама брдских и црногорских главара и других личности. Многа од тих писама имају изванредан значај за проучавање старије црногорске прошлости. Премда се у писмима брдских главара стално понављају исти проблеми, многа од њих, због тога што су оригинална, имају велики значај, јер је до сада таквих докумената мало пронађено. Из тих разлога сматрам да ће објављивање ових писама имати много већи значај за науку, него њихово коришћење за неки мањи рад. Писма црногорских главара која доносим отварају неколико питања из историје Црне Горе и Бр-

да, од језика до неких битних проблема црногорске историје и њених носилаца.

Ту је и писмо цетињског кнеза Батрића, познате личности из *Горског вијенца*. Недавно је Ј. Миловић објавио једно писмо Батрића Мартиновића из 1682. године.¹ То је до сада једино познато Батрићево писмо. Батрићево писмо које овдје доносим има изузетан значај за питање односа Црногораца са Турцима. У тијесној садржајној вези са овим документом је писмо главара муслиманског братства Мустафића из Микулића. У *Горском вијенцу*, међу разним муслиманским личностима, помињу се и Мустафићи, и то само на једном мјесту.²

Помен Мустафића у *Горском вијенцу* није случајан. По народној традицији у бајичком селу Иногору живјело је муслиманско братство Мустафића. По историјским изворима Мустафићи су из Микулића. Када су млетачки поданици 1677. године убили два Мустафића у Будванском пољу узбудили су се сви Турци у Црној Гори. Тада се Мустафићи обраћају генералном провидуру Далмације Гриманију. То је за сада једино познато писмо црногорских потурица. Поводом погибије Мустафића кнез Батрић је писао генералном провидуру Далмације. Он каже: „Од мене кнеза Батрића и свије Тураках“.³ Батрић енергично захтијева од провидура „да нама браћу плате“. — За Батрића тада су Турци још браћа. У преводу Батрићевог писма на италијански језик стоји: „сви Турци из Цетиња“. Преводилац као званична личност свакако је знао о којима је Турцима ријеч. Јасно је да су у питању Турци из племена Цетиња, а не села Цетиња, пошто се Батрић заузима за Мустафиће из Микулића. Војвода Батрић Мартиновић, добро позната личност из *Горског вијенца*, био је један од најугледнијих црногорских главара свога доба. Када су Црногорци 1681. године напали Паштровиће, Млечани су захтијевали од скадарског санџакбега да казни Црногорце. На ову тужбу Млечана скадарски муселим окупио је три хиљаде људи и дошао у Подгорицу, с намјером да упадне у Црну Гору. О својој мисији против Црногораца, муселим је извјестио генералног провидура Биролама Корнара. Он каже: „Дошли смо у Подгорицу, у које мјесто чим смо стигли дођоше црногорски прваци звани војвода Батрић и Милоњић са разним другим главарима и затражише опроштај са чврстом обавезом да ће живјети у миру са Паштровићима, Которанима и другим млетачким мјестима“.⁴ Овај бан Милоњић вјероватно је Бан

¹ Ј. Миловић, *Једно писмо војводе Батрића Мартиновића из Његошевог „Горског вијенца“*, Прилози 1—2 1965, 93—94.

² „Оно су ти свати Мустафића! / А жени се Суљо барџакаре, / Синовицом с Обода кадије“. (П. Петровић—Његош, *Горски вијенци*, Беч 1847, 69).

³ Историјски архив Задар (ХАЗ), Драгомански архив, ф. 84, 29/1.

⁴ Исто, ф. 67, Писмо скадарског муселема без датума. Из других извора знамо да су Црногорци напали Паштровиће 1681. године и да се тај сукоб завршио умиром.

Милоњић из *Горског вијенца*. Кнез Батрић је 1689. године још био жив.⁵

Документи су из времена од 1676. до 1681. године. Десет докумената је дјелимично или потпуно датирано. Можемо их готово све сматрати као датиране, јер на сваком стоји датум када је писмо примљено у Котору. Тај датум сам усвојио као датум документа. Остатак од седам докумената није датиран. Из садржаја се јасно види да су из овога периода. Тачно утврђивање датума свакако би било корисно, али и овако објављени документи биће од интереса за науку. На два документа су датуми мјесеца словним знацима, али без године.

Датирана писма објављујем хронолошким редом, без обзира на то од које личности потичу. За недатирана документа настојао сам да успоставим неку унутрашњу садржајну везу и да их тим редом објавим. Признајем, овдје је могућ сваки редосљед. Тек када се пронађу нови документи, моћи ће се тачно или приближно тачно утврдити ближе вријеме њиховог настанка.

Документне објављујемо према данас усвојеним критеријумима за публикавање архивске грађе из овог периода, само са меким и тврдим знаком. Скраћенице, иначе стереотипне, нијесам разрјешавао, јер то није ни потребно. На писмима кучких главара су увијек печати, и то ћу за свако писмо констатовати.

1.

Главари Куча и Климената генералном провидуру

От свиех насъ поглавиць Кучъ и Клименътъ и свиехъ Бръдъ покланамо се и папуче целивамо великому и узвишеному господину ченералу мора и суха. Обрадовали су се сви ови краји твому свиетлому дошъадсу. Тако се договорисмо све поглавице кучке и климеъчъке и свиехъ Бръдъ. И посласмо воиводу Ивана Иликовића старешину свиехъ Бръдъ и Радону Попова да се дође поклонитъ твому господству ге гођъ те нађе, ере служимо честитому принципу сваком служъбом и юначтвомъ. Ка те ти и остала господа казатъ ми ниесмо о четири године имали а госпоска никъдъ нам ние била ни ће битъ и да га немашъ задръжати на лазаретъ. Ако питаш за ву блестъ богом ти се кунемо ер е ние у ова Бръда и преручемо (!) га бгу, твоме госпосву да буде подмирен за речене плате али му да путъ принципу а твоиом заповиѣћу, ере су били к нему гръћа и болаа (!) дружина.

На почетку писма су четири печата.⁶

⁵ Ј. Миловић, *Зборник докумената из историје Црне Горе (1685 — 1782)*, Цетиње 1956, 1.

⁶ ХАЗ, Драгомански архив, ф. 92.

Примљено 18. маја 1676.

2

Кнез Паво и Његуши генералном провидуру

Свиетлому и велеплеменитсму одъ бога дарованому и свиетлога принципа помолованому господину генералу одъ мора и суха и све Ръбание и Дельмаácie од нас кнеза Паво и свега Негуша да е на знане вашему господств(!), да ни се учинило зло безъправде. И узели ни су ваши луди говеда Стевъцу Попову на правъду божу, ни криву, ни дужъну, него предавамо у Грьбълъ на зимницу (!) Биежимо од снѣга, а ние право да ми плаћамо за Грьблане, него смо добро молили за домъсће вашѣга свиетлога господства да ни се учини правда, да се не ратимо, него да су у миру ови краи с богомъ и ваше господствомъ. А би смо могли накужати се, али несмо кћели него смо чекали ваше господство да ни се наплати съ правдомъ вашом свиетломъ. А ми смо подъ заповиедъ божу и вашу и свиетлога пренъципа што смо яци да послужимо ваше господство како нашега господара. И да ви е препоручено свиетло правди у ваше свиетле руке да ми бога молимо за ваше дошъсће ере смо се веже свеселили вашему господству да ни се правда учини.

И подржа ви богъ у свиетлому господству. Амин.

Писмо примљено 4. јула 1677. године⁷.

3.

Мустафићи генералном провидуру

Узвишеному и пресвиетлому и могућему господину и господару пресвиетлому поклонене одъ браће Мустафићахъ и нихъ матрере и одъ Мухамеда Микулића и Туръкѣхъ из Микулићѣхъ и Хасана Мустафина и Туръкѣхъ њеклићъскиехъ и одъ свеихъ Туръкѣхъ о Цръне Горе. У минуте дни поћоше в брата наша Мустафићи пред градъ принциплов Будву, ни чинѣћи коме штете, ни водећи роба, ни ћерајући плиена, а из Будве звоном зазвонѣше и на нѣхъ у мирно доба лунѣбарде врѣгоше и воиска на нихъ изиде. Једнога од једне ране убише а другога пошто убише удрише на него о. д. ране, што е (!) учинило ние ни у ратно бриеме, ни Турчину, ни кавурину. И хото рећи да су на з. другѣхъ нашу браћу коматили на име: Марко Ђуров синсмъ и синовцемъ, Стиепо Јудовъ, Вуко Масковъ, Франо Секулов, аменьдую и Бошка Маркова и Ника Коића а наћешъ у прочешъ. И тамо е оћело браће наше и к нама се обрати кућа Мединовићѣхъ шномъ добре луди, врѣгосмо и шном се умирисмо (ако извше што се рекло — прецртано — Г.С.) а остали горе речени ни се с нама мире, ни главе обраћаю, а к ни-

⁷ Исто.

ма бисмо како би се до далеко чуло. Него су не молили кнезови и старешине одъ наше земле да с миром стоимо доке дође твое го-споцтво. И ето дође и пишемо ти наше туге и неволе кое су се учиниле. Ако ћешъ наше неволе вићати, ало ли нећешъ, оно ће се наћи и ко ће међу нами предъ честитие (!) царем баила питати али е ратъ цинема, да се овако чини, али е миръ да се с миром стои кои овамо останемо. И ми ћемо мислити како оно место никадъ неће мирно бити гесу наша браћа погинула укопана.

Примљено 8. јула 1677. године.⁸

4.

Кнез Батрић и Турци генералном провидуру

Пресвитлomu и преузвишеному господину и сваке части до-стоному господину генералу све Далмацие и Рѣбание веле драго поздравление от мене кнеза Батрића и све Турѣкѣхъ а потому. Господине, како бисмо пред богомъ и предъ тобом и кметови ни су-дише на два чока: Марка Ђурова и на Стиепа Лудова на две пу-шке кое су метнуле. И съдъ те молимо господине пресвиетли по-годихъ да нама браћу плате. И удрѣжа те богъ у пресвиетлomu гoспoстbу. Аминъ.

Писмо примљено 5. августа 1677. године.⁹

5.

Збор Маињана генералном провидуру

Пресвиетли и узвишени гне ћенерале,

Зборъ махинъски верънъ би на служби преведрога принѣци-па у ратъ минуто а по миру, и ако оста по (!) Турчиномъ, дрѣжимо прѣву миоо верну у срѣца наша надаюћи се у бога и у свиетлу млетѣчку гoспoду да ни те оште валатъ.

Съда е потребно дати на знане узвишеному гoспoцтbу тво-ему будући пошли г. мрѣнара одънашихъ Махинъхъ с патру-номъ Крѣстомъ јовановиємъ ис Паштровићѣхъ у школе (!) дуб-ровѣчѣке а у море принципово свиехъ утопише Дубровѣчани с начиномъ коимъ се никдъ топили луди одъ земле наше ниесу одъ кое разумиемо да е гoспoцтbу меће руку у ту стваръ. Моли-мо понижени доброту гoспoцтbа вашега да бисте видели тако-ћеръ и за крѣви буду убивенъ (!) братъ исти кнежевъ и друзи в. Ако ли гoспoцтbу ваше не би кћело то вићати молимо ви се у-

⁸ Исто.

⁹ Исто. У преводу писма на италијански језик стоји: et tutti Turchi di Cettigne.

милени да ни не буде путъ запреченъ по мору негли слободънъ да можемо поћи до онога места гдѣ су погинула браћа наша да ми видимо за крѣви наше изволу чутъ одлуку у ови начинъ одъ ваше светлости. Кнезъ Паво съ свиѣмъ зборомъ шиле попа Ивана су в. сироте пред ноге добротиве узвишена вашаго коему понижену целивамо веште.

Писмо примљено 10. августа 1677. године.¹⁰

6.

Негушко племе генералном провидуру

Пресвиетлому и узвишеному господину зереналу (!) о насъ кнеза негушкога и свега племена Негуша в.д.п. а потомъ.

Господине свиетли богъ зна ми вашему граду и вашиема лудима нигда ниесмо за кое зло радили а съд е се зло велико и срамота учинила како се ние пређе учинило. Паштовѣи (!) наприе нису и нихъ шесть стотинъхъ прошъхъ. Од тога ће доъ книги у твое госпоцке руке. Паке дадосмо Ђури Попову еднога нашега брата па ке га убише у свою кућу. Но пресвиетло господство твое молимо да оставишь те Паштровѣи до сутра докле ми ми (!) доћемо да види твоја свиетла правда хоћели овако битъ. И молимо твое господство да ни вдишь за то ш нимма. А тебе богъ да а ти миришь и судъ чинишь на много сранъхъ (!). Е ми то иштемо с правдомъ вамо (!) госпоцкомъ. Ако ли ни нећешъ за то видиетъ немо ти жао битъ, е нећемо ми то ставитъ. Ако имъ е зле чијио ми се личимо, ми нисмо.

Примљено 12. септембра 1680. године.¹¹

7.

Војвода Иван и поп Мирчета Иликовићи и остали кучки главари генералном провидуру

От мене воеводе Ивна и попа Мирьчете Иликовића од Кучъ и свиехъ поглавицъ кучьихъ и Клименьтъхъ и осталехъ Брьдъхъ преузвишеному і могућему и великому господину ђенералу одъ све Дельмаџие и Ръбание, покланамо ти се и љубимо ти скуте одъ твое господьске веште, в.д.п. а потомъ

Господине могући такои нсућасмо доћи поклонити се твому могућему господьству а доћоше ни гласови да ни су злотвори путови уватили и ми ере не могосмо з главомъ улести него посласмо на име наше Пера Драговићева за наше речене плаће кое ни е да-

¹⁰ Исто.

¹¹ Исто.

ровао могући и велики и преведри приньципъ за нашу поштену службу на рат и без рати имамо имати оволико аваньце. Него господине могући молимо твое могуће господство привати ни овога чоека и подьмири ни што е аваньце какао да е кои одь нас. Подьмири не господине како су и твою пасана дружина подьмиривала, а о твога се господства најболе надамо реси (!) господине могућ и племенитъ. А ми смо възда на ове крае преведрога приньципа и остале млетъчке госпoде.

На крају писма је осам печата.

Писмо примљено 21. септембра 1680. године.¹²

8.

Цетињски митрополит генералном провидуру

Пресвиетлом и узвишеному и могућему, сваке части достојному преузвишеному господину генералу све Дельмацие и Рьбание в.д.п. от нас бискупа от Цетина, а потому. Молимо бога за ваше пресвиетло и узвишено господство и здравье. И дамно бисьмо дошли да се поклонимо вашему преузвишеному господству него сьмо нешто немоћни, него ето шилемо тамо нашега еднога калюћера да ви се поклони и да ви полюби вашу пресвиетло хвешту (!). И послахъ ти одну іабуку кою ћешъ примитъ за любовавъ и да ви сьмо препоручени вашему пресвиетлому господству за сваке ствари. И заповиѣда ни да послужимо вше пресвитло господство што будемо іаци. И богъ умножио ваше пресвиетло господство у здравію многа лета.

Писмо примљено 22. септембра 1680. године.¹³

9.

Православци Будве генералном провидуру

Узвишеному и пресвиетлому и сваке фале чъсти достојному тну и господару Еролиму Корнеру кавалиеру провидуру генералу Дълмацие и Арбание

Како к вашој светлости и узвишену посласмо одь стране насъ свиехъ хрисѣанахъ в. чоика с книгомъ у Которъ о твоиехъ верниехъ шудитъхъ, како намъ се не да слободно у църкве светoга Саве која е у ови градъ и живиема бога молити, ни кждъ кои умре да се код не копамо. Него докле предъ вашомъ св етлoсћу доходисмо ова е църква отворена стола кждъ гоће, а

¹² Исто.

¹³ Исто.

клучъ од не у фра Анђела гвардиана одъ блажене Госпе. А покле се к вашој светлости приказаемо потлее фра Анђелъ църкву затворио и не отвара е и насъ манаца како ние у закону кршћанскому. Молимо ваше преузвишене да би послао гну провидуру у Которъ да пошле негова канзалиера у Будву да ферма процешъ за наше безпуштине кое ни се чине, како се и приће силало. А одъ гна кнеза будланъскога есмо добро тратани како одъ принципа нашега у све ствари. А ови гн. канзалиер кои е у ови градъ естъ и находит се патриотъ фра Анђелу и великъ приателъ. А ми кои смо избегли између туъске вере погане и нихъ закона да уздржимо чъсни кръстъ и умремо у вери кршћанъској. Съд намъ одлуку пошли како би смо и ми могли имати църкву и живлене како имаю Гръци и остали хрисћани у градове и места принципова и папина, да у нои славимо и молимо гна бога и свете и за преведрога принципа и за сву господу мнетъчку. И чекамо од ваше светлости одъговоръ, целиваюћи ваше пресветле веште.

Из Будве на е (15) сетемъра на сърбску 1680.

Вашега пресветлога и велеузвишенога госпоцътва слуге и шудити сърбскога закона кои се находимо у градъ Будву и испред не чинисмо писат.¹⁴

10.

Кнезови и старјешине Црне Горе генералном провидуру

Пресветлому и преузвишеному господару Ерониму Корнару кавалиеру и честитому генералу одъ Делъмаџие и Ерѣбани, поклонъ одъ насъ кнезовахъ и старјелешинъхъ све Црѣне Горе, а потомъ.

Честити господару било е дости неприателства, крѣвихъ и зла међу Црѣномъ Горомъ и Паштровићима и ѣаше оште горе бити, али ето подъ добромъ срећомъ нашега честитого владана и славленого имена, будуши се ставио ови вишкалъ сидоше на ниегове риечи и приателствъ кнезови и стрѣшине све Црѣне Горе су неколико друзиехъ лудихъ како би негово настоание и вола. Стави се предъ градомъ коло кметовъхъ и с настоаниемъ приателскимъ реченога вишкала помирише се речене стране и земле и луди полубише да унапредъкъ међу нима зла ние него приателствъ. А находећи се у гали (!) Маръко Мартиновъ с Љуботина братаниѣа спахие Драга од Црѣне Горе кои е и онъ с нами сишъ на тъ мир. Приенусмо свиколицѣ да се тъ чек (!) либера и нама поврати, али ни би речено одъ провидура и одъ вишкала и одъ друзиехъ да се чоекъ не може либератъ без велике власти и заповиеди нашега преузвишенога господства. Нако съда дође овѣне галиа на кюзи (!) е речени Маръко Мартиновъ. И с вели-

¹⁴ Исто, ф. 67.

комъ нашомъ жалости и мукомъ на ну виђесмо га. И за то чести-ти господару сва Црѣна Гора моли твое пресвиегло господство будуши да е онъ доста вверне (!) службе приказала (!) у миру и у рати светому Маръръку (!) како ће унапредкъ ако богъ да, да тога чоека либерашъ и нами повратишъ како се и надамо. Богъ твое преузвишено господство у дуго и све боле подржао у господству. И целивамо ти вешту.

Писано предъ Которъ.

Писмо примљено 28. маја 1681. године.¹⁵

11.

Војвода Иван и поп Мирчета Иликовићи генералном провидуру

Преузвишеному и великому и могућему господину генералу одъ све Дельмаџие и Арьбание одъ мене воеводе Ивана Иликова, попа Миррчете Иликовиће одъ Кучъ и свиехъ поглавицьхъ кучьхъ и клименътьхъ и осталиехъ Брьдъхъ. Господине могући покланамо ти се и лубимо ти скуте о твое господске веште. И ми смо твои и остале млетъчке госпoде сръчаномъ службомъ и досъде и посьде на ове крае в.д.п. а потомъ. Примисмо двие пече свите, едну зелену, а едну меневишъ, поруке Грьбичићхъ, кое ни беше оставило тое (!) племенито господство. Трьдо ти се покланамо и звалуемо (!) и препоручуемо ти се унапредъ твому племенитому господству да провидишъ за насъ у преведрога принџипа и остале млетъчке госпoде. А ми смо ваше слуге на ове крае веръне и досъде и посьде.

Писахъмца ноембра 29. на стару. Без године.

На почетку писма је шест печата.¹⁶

12.

Војвода Иван и поп Мирчета Иликовићи и остали брдски главари генералном провидуру

Пишемо могућему и свиеглому и племенитому и честиму и преведрому господину генералу одъ све Дельмаџие и Арьбание племенитому господину одъ мене воеводе Ивана и попа Миррчете Иликовиће одъ Кучъ и свиехъ поглавицьхъ кучьхъ и клименътьхъ и осталиехъ Брьдъхъ в. д. п. а потому.

¹⁵ Исто.

¹⁶ Исто.

Покланамо ти се и лубимо ти руке и скуте одъ господьске веште. Господине племенити ми смо възда твои и твоєга племенитога господьства и остале преведре млетъчьке господа. И служили смо преведрога принципа и осталу млетъчку госпуду на велике рати и посьде ћемо и оштъ боле служити ако богъ да. А хоћасмо доћи поклонити се твому могућему господьству а одъ зловоръхъ не могосмо како ће и твое господьство чути и тврѣдо ти се прекланамо на оне давне пече свите кое ни си одлучио и послао. И лубимо ти руку и тврѣдо ти се препоручуемо рете (!) чусмо да си племенитъ господаръ. Провићи за нас у Млециехъ за наше плаће кое ни дароваше млетъчка господа на велике рати а съде нихъ узмицу. А ми ћемо свећеръ валати боле одъ напредька неголи досѣде. Него господине племенити провићи за нас, немоите одъмькути (!) одъ службе млетъчкои господи едно кралевство земље а ми смо възда твои и млетъчьке господа на ове крае.

Писа мца септевриа 26. на стару.

Испод писма је шест печата.¹⁷

13.

Војвода Иван Иликовић и остали брдски главари генералном провидуру

От менене (!) воеводе Ивана Иликовића од Кучъ и свиехъ поглавицьхъ кучъхъ и клименътъхъ и осталиехъ Брдъхъ преузвишеному и могућему господину ћенералу одъ све Дельмацие и Аръбание покланамо се твому узвишеному господьству и лубимо ти скуте одъ твое господьске веште, в.д.п. а потомъ.

Посласмо тамо за наше за имъбашадуре попа Миръчету Иликовића и Секулу Пеюова к вашему преузвишеному и свиеглому господьству за нашъ речени дуг кое не имамо оволико времена како ће и ваше господьство на либрахъ познати. Него се уздамо у твое могуће господьство али да нихъ сътесвашъ (!) али справишь у преведрога принципа. Али могући господине възда смо биле веръне слуге на ове крае преведрога принципа и остале млетъчке господа. Све ћемо радити од напредька боле, ако богъ да.

Без датума. Испод писма су девет печата.¹⁸

14.

Војвода Иван Иликовић генералном провидуру

Од мене воеводе Ивана Иликовића о Кучъхъ узвишеному и могућему господину ченералу одъ Далъмацие и одъ Аръбание покланамо се и скуте целивамо, а потомъ.

¹⁷ Исто.

¹⁸ Исто, ф. 92.

Будући одълучиле све поглавице одъ Кучъхъ и одъ Климентъхъ и одъ свиехъ Брѣдъхъ и мене одъправили к вашему господству паоради (!) нихъ платахъ. И жудећи толикодеръ поклонити се и скуте целивати вашему госпосву. Добре воле се справихъ на ови путъ и доѳохъ овѣде у Которъ и молихъ господина провидура да ме справи к вашему госпосву али никако не хоће ме пуштатъ да тамо доћемъ поради чеса много се мучънъ находимъ. Зато ви се моломъ да с вашомъ заповиеди наредите да могу к вами доћи. Ако ли то не може бити моимо ти се да наредите како ћемо бити одъ речениехъ платахъ подъпуно подъмирени. Како се уздамо за виеру и службу кою смо чинили и унаприеда, ако богъ да будемо чинити.

Писмо је без датума. На полеђини је адреса са једним печатом.¹⁹

15.

Војвода Иван Иликовић генералном провидуру

Од мене воеводе Ивана Иликовића одъ Кучъхъ господину генералу одъ Делѣмаѣице и одъ Аѣѣбание а потомъ.

Толико бремена како се овде находимо дозвани учера. Ови господинъ провидуръ будући с нимъ и овизи господичићи кавалиеръ Живои фишъкао. И чинимо отворити едну балу су двие пече свите послану за насъ одъ вашега преузвишенога госпосва а вама изъ Млетъхъ дошла кое свите будући лоше а много скупе не хоћасмо ихъ прифатити хѣрь (!) оваке свите може се наћи у овоме граду по шеснаестъ либѣрьхъ а нама ихъ речени провидуръ пресече по четири грошца лакатъ. И нека види ваше госпосво какве су ове свите; пошилимо ви мѣстру. А ми не умиюћи ихъ како примити ни су што се дома врати (!), искасмо да би ни дао иоштъ срне двести грошакъ а они не даде него два милаара и шес стотинъхъ литаръхъ бешкота одъ коега изгубисмо не будући извадили него ли педесет грошъхъ. А и ако смо и лѣира имали добре праха и олова, а сѣда не дадоше ни неголи тридесетъ литъръхъ праха и двадесетъ и четири олова, говорећи ни да смо подъмирени. Али ми молимо ваше госпосво да наредите да ни се свите не цие не неголи што оће валау. И тако се надамо хере богъ зна ми смо възда верно служили госпуду и много крви за нихъ пролили и ако богъ да служићемо и унаприеда ако господа узхоће и богъ ве веселио и у госпосву подрѣжао.

Без датума. При врху лијеѣе маргине је печат.²⁰

¹⁹ Исто.

²⁰ Исто.

16.

Бјелички кнез и Бјелице генералном провидуру

Пресвиетлomu (!) и узвишеному господину зенару от кънеза беличкого и свеихъ Белица целивамо ти skutъ. Зашто смо на службу светога Марка, паке чусмо да си ни еднога бата окова на глалию (!). То ни е и дужно зашто чинимо свакои поштене вашему месту, ако ви требуе солъдатъ отъ нас, али ви книгоша, што гоће ви требуе твому месту живо али мрѣтво свему доглавмо (!) А саде те молимо свиетло господцо (!) тога ни чоека окупви за галию ние заслуживо ви свиетлои ти господцо.

Без датума и печата.²¹

17.

Кнезови и збор грбљански генералному провидуру

Свиетлomu и преузвишеному и узвишеному и сваке фале и части достоиноме господину и господару нашему генералу от Далмацие и Арбание от нас кнезовах гарбласкиех и свга збора гарбалскога а саде даемо на знание вашему свиетлomu господству (!) како есмо били под крилом пресвиетлога принципа и верно смо га служили и главе изгубили и робие ни поведено и куће ни погорие. А пошто се помири честити цар и преведри принцип, потле нас остависте, Турчину предасте. Паке изгубисмо све што имасмо. И таде када се помирише опрости честити цар све што не ко учинио зло у ратно доба. А саде ни Которани уфатише нашега брата и послаше твоему господству. А саде молимо твое пресвиетло узвишено господство да би ни учинио грациу за тога нашега брата да би ни га пуштио за сву верну службу коиу смо учинили преведрому принципу. А ми опета што узбудемо и аци (!) послужити ваше свиетло господство на ове краие. И покланамо се вашему господству.

Без датума и печата.²²

Г. Станојевић

²¹ Исто.

²² Исто.